

Az ugrópókrendszertan legújabb eredményei

Szűts Tamás

Zoological Museum and University of Copenhagen

Az ugrópókok egy rendkívül sikeres és könnyen megkülönböztethető* csoportját alkotják a pókoknak. A vizuális és „szellemi” képességeik kiemelkedők, egyes fajaik bizonyíthatóan rendelkeznek a tanulás képességével és rövidtávú memóriával. Legnagyobb fajszámaival, és viszonylag egyszerű felépítésű párzószervekkel azonban majdnem lehetetlen feladat elé állítja a család azokat a kutatókat, akik a rendszerezésével próbálkoznak. Másik probléma, hogy a mai napig nem tudjuk bizonyosan, hogy az ugrópókok mely más családdal állnak közelebbi rokonságban, s bár a feltételezések jó része, mint a Hiúzpókok (*Oxyopidae*) Karolópókok (*Thomisidae*) elvethetők, a mai napig csak gyenge érvek szólnak az egyik vagy másik valószínűsíthető család mellett. A legvalószínűbb rokonság a *Miturgidae*, *Clubionidae* (Kalitpókok) csoportja, mely azonban szintén súlyos belső rendszerezési problémákkal küzd és egyelőre nem világos sem a két csoport határa, sem az egymáshoz való viszonyuk. Simon 1901-es rendszere óta néhány kísérletet tettek a Salticidae család morfológiai alapú rendszerezésére, főleg az úgynevezett primitív nemekre koncentrálva (pl. Wijesinghe, Maddison, Rodriguez & Jackson). Bár jónéhány alcsaládot különítettek már el (*Aelurillinae*, *Plexippinae*, *Dendryphantinae*, *Spartaeninae*) a család egészének rendszerezését végül molekuláris alapon próbálták meg – egyelőre több kérdést felvetve, mint megválaszolva. A fő problémát szinte mindig a hím és női ivarszervek „egyszerűsége” jelentette. A *Tomocyrba* génusz és rokonsági csoportját alkotó *Hisponinae* alcsalád mélyreható (idestova 6 éve tartó) vizsgálata során azonban nemcsak az vált világossá, hogy a primitív ugrópókok palpusza nemcsak, hogy bonyolult, hanem meglehetősen sok alkotóelemmel bír. Talán többel, mint azt eddig feltételezték.

A rendszertani kutatások egyik alapfeltétele, hogy ugyanazon részek (homológ szervek, jellegek) speciális hasonlóságát (apomorfiák) felfedve relatív rokonságot állapíthassanak meg. Így tehát fontos, hogy ugyanazon alkotóelemeket hasonlítsuk össze. Az előadásomban egyrészt szeretném bemutatni a hím tapogatóláb párzószervét, ezáltal az egyes alkotóelemeknek magyar neveket javasolni és meglévő neveket népszerűsíteni. Másrészt a rendszertanilag fontos csoportok párzószerveinek egy új nevezéktanát javaslom, mely talán biztosabb alapot ad a rendszerezésre.

[*Azt hiszem ezen kijelentésemet azok a kollegák, akik a trópusokon hangyautánzó ugrópókokat gyűjtenek, ironikus mosollyal vennék tudomásul.]

